

Medyada Sınıf Temsilleri: “1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü” Haberleri Üzerine Bir Çözümleme

A. Fulya Şen¹
Ali Çetinkaya²

Öz

Küresel kapitalizm sürecinde sınıf kimliği geri plana itilmiş, sınıfsal boyutu olan mücadeleler gücünü kaybetmiştir. İşçi sınıfını ve sınıf temelli hakları temsil eden “1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü,” çalışma yaşamına ilişkin sorunların ve hak ihlallerinin yeniden düşünülmesi açısından oldukça önemlidir. Bu çalışmanın amacı, “1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü” kutlamalarının egemen ve alternatif haber medyasında nasıl sunulduğunu, sınıf kimliğine ve sınıfsal boyutu olan ekonomik ve toplumsal haklara ilişkin anlamların nasıl kurulduğunu ortaya koymaktır. Bu çalışmada, gerekli veriler içerik çözümlemesi yöntemiyle elde edilmiş ve nitel çözümlenmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 1 Mayıs, Egemen İdeoloji, İşçi Sınıfı, Haber Medyası, Temsil.

The Media Representations of Class: An Analysis on News of “May 1 Labor and Solidarity Day”

Abstract

Class identity has been pushed into background and the struggles which are based on class have lost the power. “May 1 Labor and Solidarity Day” which represents the working class and the rights of class-based is very important in terms of rethinking of rights violations and the issues of working life. It is aimed to indicate the celebrations of “May 1 Labor and Solidarity Day” how to present in the dominant and alternative news media, how to construct the meanings concerning economic and social rights which are based on class. In this study, the necessary data has obtained by using content analysis and it has been made the qualitative analysis.

Keywords: May Day, Dominant Ideology, Working-Class, News Media, Representation.

¹ Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi SBE. İletişim Bilimleri ABD.

Giriş

Son yıllarda gerek Türkiye’de gerekse dünyada küreselleşmenin emek gücü, çalışma koşulları ve sendikalar üzerindeki etkileri sol akademik çevrelerde tartışılmaktadır. Küresel neoliberalizm sürecinde refah devleti politikalarının yerini neoliberal düzenleyici devlet politikalarının alması sonucunda güvencesiz ve esnek istihdam modeli ve düşük ücret gibi emek sürecine ilişkin sorunlar yaygınlaşmış, ekonomik ve toplumsal haklarda bir gerileme meydana gelmiştir. Devletin öncülük ettiği ekonomik kalkınma modelinden neoliberal kalkınma modeline geçilmesiyle birlikte yoksulluk ve işsizlik sorunu derinleşmiş, ücretli emek gücünün çalışma koşullarında esneklik ve güvencesizlik anlayışı egemen olmaya başlamıştır. Tarihsel zaman dilimi içinde 1980’lerden sonraki döneme tekabül eden bu değişimler, 1990’larda ve 2000’lerde yeni boyutlar kazanmıştır. Bu nedenle, küreselleşme ve emek ilişkileri farklı yönleriyle tartışılması gereken önemli bir konudur.

Küreselleşme sürecinin temelini oluşturan neoliberal politikalar, yeni bir birikim modeli yaratmıştır. Bu dönemi karakterize eden başlıca unsurlar; sermaye hareketlerinin serbestleşmesi ve mali sermayenin öne çıkması, esnek üretim ve esnek çalışma, özelleştirme ve taşeronlaştırmadır. Kapitalist üretim modelinin temelini oluşturan kitlesel üretim ve tüketimin temel aracı olan Fordist üretim tarzının terk edilmesi, çalışma koşullarında bir esneklik meydana getirmiştir. Esnek çalışma koşulları, özellikle 1945’ten sonra emek ile sermaye arasında oluşan denge rejimini ortadan kaldırmıştır. Sendikaların da içinde olduğu bir kurallar bütününe göre yürüyen üretim faaliyeti, sermaye tarafından tek taraflı olarak yeniden şekillendirilmiş ve tamamen kuralsızlık üzerine inşa edilmiştir. Kısaca, üretim sürecinin kurallarını sadece sermaye sınıfının belirlediği bir döneme girilmiştir. İş sözleşme süreleri, çalışma saatleri, ücretlerin tespiti, iş yeri ve görev tespiti, ücretin ödenme şekli gibi çalışma koşullarının önemli unsurları tamamen işçilerin ve sendikaların denetiminden çıkarılmıştır (Sertlek, 2002: 318-319). Bu bağlamda, 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü, yapısal sorunlar içinde olan işçi sınıfının kazanılmış haklarının korunması, toplumsal görünürlük kazanması, toplumsal-ekonomik hak taleplerinin kamunun gündemine taşınması ve bu konuda kamusal tartışmaların yapılması açısından önemli bir fırsat sunmaktadır.

Uluslararası İşçi Birliği’nin (IWA), 1864 yılında I. Enternasyonal olarak da bilinen toplantısında günde sekiz saatlik çalışma süresinin yasal limit olarak benimsenmesi ve bu kararın eş zamanlı olarak Avrupa’da yayılmasıyla birlikte emek hareketlerinin ve 1 Mayıs’ın tarihsel kökleri oluşmaya başlamıştır. 1886’da ABD’de sermaye ve emek arasındaki gerilimin bir sonucu olarak kazanılan hakların bir simgesi olarak kabul edilen “May Day”, işçilerin günü olarak kutlanmakta ve Amerikan tarihinin en önemli gelişmelerinden biri olarak kabul edilmektedir (Foner, 1986). Türkiye’de 1 Mayıs’ın tarihsel geçmişi Osmanlı dönemine kadar gitmektedir. 1 Mayıs, İstanbul’da 1921 yılında Türkiye Sosyalist Fırkası’nın önderliğinde kutlanmıştır. Takrir-i Sükun Kanunu’yla her türlü gösteri ve yürüyüş yasaklanınca, 1925 yılında 1 Mayıs, kitlesel olarak kutlanamamıştır. Uzun bir aradan sonra 1976 yılında 1 Mayıs, İstanbul Taksim Meydanı’nda yapılan büyük bir mitingle kutlanmıştır. DİSK’in bu kutlaması, Türkiye’de kitlesel 1 Mayıs kutlamalarının başlangıcı olmuştur. 1977 yılında 37 kişinin ölümüyle sonuçlanan olaylardan sonra 1979 yılında 1 Mayıs kutlamaları yasaklanmıştır (<http://www.tekgida.org.tr>, 2012).

12 Eylül darbesi ile birlikte 1 Mayıs tamamen engellenmiş ve 12 Eylül yönetimi 1 Mayıs’ı genel tatil günü olmaktan çıkarmıştır. 12 Eylül sonrasında ilk yasal 1 Mayıs gösterisi girişimi 1988 yılında gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de 1990’lı yıllardan başlayarak 1 Mayıs’ın işçilerin bayramı, uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günü olduğu fikri kabul görmüştür. Dünyanın pek çok yerinde 100 yılı aşkın bir süredir çalışanlar tarafından uluslararası işçi günü, emek bayramı,

dayanışma günü olarak kutlanan 1 Mayıs, Türkiye’de uzun yıllar bir gerilim, baskı ve şiddet sarmalında cereyan etmiştir (Çelik ve Aydın, 2007: 1-6). Kapitalizmin 19. yy’daki evresindeki olumsuz çalışma koşullarının emekçi kesimlere yeniden dayatıldığı küresel kapitalizm sürecinde 1 Mayıs, tüm çalışan sınıfların daha iyi yaşama hakkı mücadelesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Toplumun farklı kesimlerinin çalışma ve yaşama koşullarını iyileştirme taleplerini işverene ve siyasî iktidara yansıtması demokrasinin bir gereğidir. İşçi sınıfının daha iyi yaşama mücadelesinin bir parçası olan 1 Mayıs, tüm dünyada sınıf hareketlerini, kazanılmış hakları ve örgütlü olmayı temsil etmektedir.

Küresel kapitalizm sürecinde işçi sınıfının çalışma koşullarının dönüşüme uğramasıyla birlikte 1 Mayıs’ın ne anlam ifade ettiğini ve özündeki mücadele felsefesini koruyup korumadığını tartışmak gerekmektedir. Benlisoy, 1 Mayıs’ın devlet tarafından resmî tatil olarak kabul edilmesiyle politik içeriğini yitirdiğini şu şekilde belirtmektedir: “Türkiye’de de 1 Mayıs’ın “Emek ve Dayanışma Günü” adıyla resmi bayramlar arasına katılması, devletçe kabul edilen bir gün haline gelmesi, elbette başta işçi hareketi olmak üzere toplumsal muhalefetin bir kazanımıdır. Ancak bu yeni durum 1 Mayıs’ın siyasal içeriğine dair bir kafa karışıklığını da gündeme getiriyor. 1 Mayıs “ideolojik” olmayan bir güne, sade suya tirit bir işçi bayramına, siyasal içeriği bulunmayan bir güne çevrilmek isteniyor” (<http://www.sendika.org>, 2012). 1 Mayıs’ın bir bayram değil, bir mücadele günü olması gerektiği konusu sol siyasî çevreler ve sendikalar tarafından önemle vurgulanmaktadır. Örneğin; KESK, 1 Mayıs’ların anlamından sapıtılmasına ve tarihsel bağlamından koparılmasına izin vermemek konusunda kararlı olduğunu belirtmektedir (KESK’in Sesi, 2012).

Dursun’a göre (2004: 310-311), işçi sınıfı kimliği, gerek medya çalışmalarında gerekse haber medyasında etnik ve dinsel kimlikler kadar yer verilmeyen ve medyada temsili açısından sorunlaştırılmayan bir kimliktir. Dursun, işçi sınıfı kimliğinin temsili üzerinde durulmamasının nedenlerini; işçi sınıfının varlığının geç kapitalist toplumlarda artık tartışılmalı hale gelmesi, Türkiye’de 12 Eylül 1980 sonrası rejimin, işçi kesiminin örgütlü mücadelesini olanaksızlaştıran hukuksal düzenlemeleri, ardından Turgut Özal döneminde uygulanmaya başlanan neoliberal ekonomi politikalarının kısıtlayıcı etkileri ve sonra gelen hükümetlerin de bu süreci devam ettirmeleri, Türk solunun neoliberal uygulamalara alternatif ekonomi politikaları geliştirememesi ve yeni muhafazakârlığın ideolojik değerleri karşısında kendi ideolojik dilini kurmakta zorlanması olarak belirtmiş ve medya çalışmalarında işçi sınıfının temsiline çözümlemesinin medyanın kapitalist yapıda ideolojik inşaları nasıl gerçekleştirdiğinin ortaya koyulması açısından önemli olduğunu vurgulamıştır.

Günümüzde sınıfa dayalı politikalarından ve emek-sermaye çelişkisi sorunundan uzaklaşılması, esnek ve güvencesiz çalışma sisteminin hızla artması ve bir norm haline dönüşmesi sürecinde “1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü”, sınıfsal çağrışımları ve simgesel değeri nedeniyle bu çalışmada örnek olay olarak seçilmiştir. Ancak, günümüzde 1 Mayıs’ın sınıfsal boyutunun görünmez kılındığı ve içinin boşaltıldığı görülmektedir. İşçi sınıfını ve sınıf temelli hakları temsil eden “1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü”nün -egemen ideolojinin sınıf kimliğini ve sınıf politikalarını değersizleştirme sonucunda- bağlamından koparılması ve medyanın sınıf politikalarına ilişkin egemen ideolojiyi yeniden üretmesi sürecinde kurulan anlamlandırma çerçevesi bu çalışmanın temel problemiğini oluşturmaktadır. Bu çalışmada, medyanın egemen anlamları ürettiği ve hegemonyayı kurduğu yaklaşımdan hareketle, işçi sınıfının küresel kapitalizm sürecinde varlığının sorgulandığı ve sınıf bilincinin zayıfladığı bir siyasî ve ekonomik düzende işçi sınıfının taleplerini ve mücadelesini simgeleyen 1 Mayıs’ın medyada temsil edilme biçimine odaklanılmıştır.

Bu çalışmanın temel problemiği, küreselleşmenin etkisi altında 1990’lardan günümüze gelinen

süreçte geleneksel üretim ilişkilerinde yaşanan değişimin ve düzenleyici devlet modelinin işçi sınıfı ve emek hareketleri üzerinde yarattığı çözümlenin boyutları değildir. Egemen kapitalist üretim ve dağıtım ilişkileri çalışmamızın temel bağlamını oluşturmaktadır; ancak, burada asıl üzerinde durulan konu, ekonomik üretim ilişkilerinin organik bir parçası ve egemen ideolojinin bir taşıyıcısı olan medyanın, işçi sınıfına, sınıf temelli hak arayışlarına ve toplumsal hareketlere karşı mesafeli ve olumsuz yaklaşımıdır.

Bu çalışmada, Türkiye'de medyanın sınıf kimliği karşısındaki tutumunu örneklemek amacıyla haber medyasında "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü"ne ilişkin egemen anlamların oluşturulma ve aktarıma biçimleri üzerinde durulmaktadır. Bu çalışmanın iki temel amacı bulunmaktadır: Birincisi, haber üretiminde sınıf perspektiflerine yönelik yanlılığı ve egemen medyanın sınıf kimliğini dışlama eğilimini tartışmak; ikincisi ise işçi sınıfının demokratik bir toplumda haklarını arama ve taleplerini kamusal bir alanda dile getirme aracı olan "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" kutlamalarının egemen ve alternatif haber medyasında hangi çerçeveye sunulduğunu, haber medyasının ideolojik konumuna göre biçimlenen haber anlatısında sınıf kimliğine ve sınıfsal boyutu olan ekonomik ve toplumsal haklara ilişkin kurulan anlamların nasıl farklılaştığını ortaya koymaktır. Medya kültürü ürününün tüm politik ve ideolojik boyutlarını kapsamlı biçimde ortaya koyabilmek amacıyla, medya gerek ekonomik ilişkiler içindeki merkezî konumu gerekse kapitalist bir toplum düzeninde hegemonyayı üreten ideolojik işlevi çerçevesinde ele alınmış, işçi sınıfı gibi gerilimli bir öznenin haber yapılması sürecinde her iki yaklaşımın öncüllerinin de belirleyici olduğu kabul edilmiş ve egemen medyada işçi haklarına yönelik vurgular içermeyen apolitik bir haber anlatısının kurulduğu öngörülmüştür.

İşçi sınıfının haberlerde temsilinin çözümlenmesi, kitle iletişim kuram ve araştırmalarında eleştirel perspektif içinde yer alan ideolojinin işleyişine ve hegemonyanın kuruluşuna odaklanan kültürel çalışmalar yaklaşımı ile ekonomik temele yaptığı vurguyla kapitalist üretim dinamiklerine öncelik veren eleştirel ekonomi-politik yaklaşımın açıklamalarından yararlanılarak yapılmıştır. "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü"nü medyada nasıl çerçvelendiği, egemen ve alternatif medya arasındaki farklı bakış açılarının nasıl kurulduğu ve medyada hangi aktörlerin ve konuların ön plana çıkartıldığı sorularına cevap bulmak amacıyla "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" ile ilgili haber metinleri; frekans dağılımları, durum tanımlayıcı olarak seçilen aktörler ve işçi haklarına vurgu yapan anahtar sözcükler yönünden incelenmiştir.

1. Kuramsal Çerçeve: Medyanın İşçi Sınıfına Bakışı

İşçi sınıfı veya mavi yakalı kimliklerinin ABD ve İngiltere'de olumsuz bir damgalamaya maruz kaldığını belirten Rhodes'e (2011: 369) göre, sanayisizleşme, ekonomik yeniden yapılanma, neoliberal ideolojinin egemenliği ve eşitsizlik bağlamında işçi sınıfı son yıllarda siyasal ve kültürel söylemde saygın konumunu kaybetmiş ve sınıf altı bir konuma itilmiştir. 2. Dünya Savaşı'ndan günümüze işçi sınıfının değişen yapısını eğitim, iş ve gelir düzeyi üzerinden inceleyen Teixeira ve Abramowitz'e göre (2008: 3-4), işçi sınıfı, genellikle lise veya lise altı bir eğitim düzeyine sahip, el işçiliği yapan veya hizmet sektöründe düşük düzeyli işlerde çalışan ve düşük gelirlili bir toplum kesimini ifade etmektedir. İşçi sınıfının, 2. Dünya Savaşı'ndan günümüze niceliksel yönden küçüldüğünü söylemek mümkündür. ABD'de 1940'larda işçi sınıfı toplumun büyük bir çoğunluğunu oluştururken, bu oran 2000'lerde daha düşük seviyelere inmiştir. Kendall (2005: 2-20), Amerika'da gazete haberlerinin ve televizyon programlarının sınıf hakkındaki gerçekliğin toplumsal inşasına nasıl katkıda bulunduğunu, işçi sınıfına ve yoksullara ilişkin negatif klişelerin ve mitlerin nasıl üretildiğini incelediği çalışmasında, medyanın nadiren sınıfsal sorunlara yer verdiğini ve sınıf tasvirlerinin genel algıyı nasıl etkilediğini göstermektedir. Buna göre, üst sınıflar

medyada daha olumlu bir şekilde çerçevelenirken, yoksul ve emekçi sınıflar büyük ölçüde göz ardı edilmektedir. Yoksul ve evsiz kesimler istatistikler açısından tartışılmakta ve haber çerçevesi yoksulların demografik verilerine dayandırılmaktadır. Refah hizmetlerinden yararlananlar ve evsizler sıklıkla orta sınıf değerlerini ihlal edenler olarak tasvir edilirken, yaşlılar, çocuklar ve hastalar medyada daha sempatik bir tartışma etrafında ele alınmaktadır. Medyada işçi sınıfının orta sınıfın bir parçası olarak yanlış etiketlenilmesi, görece bir görünmezliğe yol açmaktadır. Bu durum, işçi sınıfı üyelerinin kendilerini orta sınıf olarak tanımlamalarına neden olmakta ve sınıf bilincinin gelişmesi çabalarını engellemektedir. Bu kavram yanılgısı medya tarafından güçlendirilmektedir.

Emek, işçi sınıfı ve medya ilişkisini ve medyanın emek/işçi hareketlerine yönelik yaklaşımı inceleyen Rollings (1983), "Kitle İletişimi ve Amerikan İşçisi" adlı çalışmasında örgütlü emek hareketlerine medya tarafından yapılan örtük saldırıları ve Amerikan işçi hareketinin azalan popülaritesi bağlamında 1981 yılında ve daha sonra sendikalara ve işçilere ilişkin medyada yaratılan önyargıları ve yanlış kavramsallaştırmaları ortaya koymaktadır. Kendall (2005: 81-90), medyada sınıfsal konumların yapısal ve toplumsal belirleyicilerin ön plana çıkartılmadığını ileri sürmektedir. Örneğin, medyada üst sınıf tanımlarında ekonomik eşitsizliklere, eğitimdeki fırsat eşitsizliği veya ekonomik değişimler nedeniyle ortaya çıkan işsizlik gibi yoksulluğun makro düzeydeki nedenlerine vurgu yapılmamaktadır. Bu bulgular, gazetecilerin sınıf temelli eşitsizliklere ve eşitsizliklerin yapısal belirleyicilerine daha fazla odaklanmaları gerektiğine işaret etmektedir. İşçi sınıfı bilincinin ve ideolojisinin gelişme(me)sinde kapitalist kültürün ve ideolojinin önemine dikkat çeken Batılı Marksist düşünürlere göre, kitle iletişim araçları, kapitalist sınıfın egemen fikir ve görüşlerini topluma aktaran aygıtlardır. Kitle iletişim araçlarını kültürel ve ideolojik aygıtlar olarak gören yaklaşımlar (Frankfurt Okulu, Gramsci, Althusser, İngiliz kültürel incelemeler geleneği ve yapısalcı dil bilim çözümlenmeleri), medya içeriklerinin ideolojik yorumunu yapmakta ve medyanın olay ve olguları belirli anlam çerçeveleri içinde biçimlendirdiğini ve böylece egemen sınıfın ideolojisini yaydığını ileri sürmektedir. Buna göre medyanın, olayları ve durumları açıklamak için kimlerin görüşüne başvurduğu, hangi konulara öncelik verdiği, kimleri önde ve geride tuttuğu, olayların ve durumların açıklanmasında nasıl bir temsil çerçevesi seçtiği, bu yaklaşımların odaklandığı temel sorunsallardır.

Medya çalışmalarında ekonomik ve ideolojik düzeylere farklı derecelerde öncelik veren kültürel çalışmalar ve eleştirel ekonomi politik yaklaşımları arasında bir uzlaşmaya gereksinim duyulmaktadır. Wayne'e göre (2009: 164-169), kültür yaşamı ile üretim biçimi arasındaki ilişkiyi irdelerken üretim biçiminin önceliğini korumak ve altyapıdan başlayarak yukarı doğru çıkmak gerekmektedir. Üretim tarzı, toplumsal ilişkiler ve üretim güçlerinden oluşmaktadır. Kapitalist sistemde toplumsal ilişkiler, emek ile sermaye arasında temel bir uzlaşmazlık ve çelişki içermektedir. Üstyapıya ait etkinlikler çoğunlukla üretim tarzının sürekliliğini sağlayan koşulları düzenlemekte veya tekrar üretmektedir. Tekrar üretim daha çok rızaya dayanan kültür tarzları aracılığıyla, yani değerler, düşünceler, bilgi, alışkanlıklar, kimlikler, vb. üretimiyle sağlanmaktadır. Üstyapıdaki kilit aktörlerden biri de medyadır. Medya hem bir iş alanı, sermaye yatırımları, birikim ve istihdam açısından gittikçe önem kazanan bir yerdir hem de düşünceler ve değerler üreten bir aktördür. Medyaya yönelik ekonomi politik ve kültürel kavrayış arasındaki gerilimin nedeni ekonomik ve kültürel süreçler arasındaki bu ayrımı anlama çabalarıdır.

Kültürel çalışmalar, kültürel pratiklerin ürünü olarak yaşantıyı vurgularken, ekonomik indirgemeciliğe karşı çıkmaktadır. Kültürel süreçlerin analizine odaklanan bu yaklaşım iki koldan gelişmiştir: Birincisi, bir kültürel ve tarihsel uğrak içinde özneye ve metnin iktidarı üzerinde verilen mücadeleye bir yeniden dönüştür. İkincisi ise, toplumdaki grupların ve bireylerin toplumsal

pratikleriyle zorunlu ve sürekli olarak kesişen medyanın ideolojik etkisinin ele alınışıdır (Hardt, 1999: 54-55). Medya sınıfsal iktidarı ve kapitalist toplumsal ilişkileri meşrulaştırmada ve toplumsal düzeni sürdürmede ideolojik bir role sahiptir. Medya gücü ile sınıfsal güç arasındaki ilişkiyi yeniden düşünürken Stuart Hall'un medyanın kültürel eleştirisi önemli bir başlangıç noktası oluşturmaktadır. Hall, eleştirel kuramında kapitalist toplumsal düzende ideolojinin önemini ve medyanın fonksiyonunu tartışmaktadır. Kültürel çalışmaların temel ilgisi medyanın toplum üzerindeki ideolojik etkisi ve hegemonya inşası üzerinedir. Hall, dünya hakkında pek çok farklı anlam inşa edilebildiğini, bizim toplum hakkında bildiğimiz şeylerin onların temsil edilme biçimine bağlı olduğunu belirtmektedir (Akt. Miller, 2002: 245-246).

İdeolojinin sonuçlarının belli bir tarihsel konjonktürdeki güçler dengesine ve anlamlandırma siyasetine bağlı olduğunu belirten Hall'a göre (1999: 95-96), iktidar ideolojik iktidardır, yani olayları belli bir yönde anlamlandırma iktidardır. Örneğin, her işçi-işveren çatışmasının ülkenin ekonomik hayatına ve ulusal çıkara tehdit olarak anlamlandırıldığı bir durumda böylesi anlamlandırmalar, ekonomik nitelikli konuları, işçi-işveren çatışmasını, üretimin sürekliliğini kesintiye uğratan herhangi bir şeyi karalarken; üretimin sürekliliğini koruyan herhangi bir şeyi destekleyen, işverenlerin ve hissedarların genel çıkarlarını koruyan, hükümetlerin grev hakkını sınırlandırmaya veya sendikaların gücünü zayıflatmaya çalışan siyasalarına güven veren ekonomik stratejileri olumlu terimler içinde inşa edecek veya tanımlayacaktır. Bu şekilde yapılan anlamlandırmalar, emek ve sermayeyi birbirine bağlayan bağların, toplumu emek ve sermaye şeklinde bölen rahatsızlıklardan daha güçlü ve meşru olduğu bir toplumda yaşamakta olduğumuz varsayımına dayandırılmaktadır. Burada, söyleme uygun bir özne inşa edilmektedir. Öznesi, işçilere karşı işveren olan bir söylem, öznesi kolektif veya biz olan bir söyleme tercih edilmektedir.

Kültürel çalışmaların kültürü ve ideolojiyi özerk olarak değerlendirmesi ve ekonomik determinizmi çözümlenme çerçevesinin dışında bırakmasına karşılık, ekonomi-politikçiler ekonomik ve sınıfsal ilişkilerin belirleyici olduğu görüşünü savunmuşlardır. Eleştirel ekonomi politik, iletişimsel etkinliğin, maddi ve simgesel kaynakların eşit olmayan paylaşımı tarafından yapılandırılma tarzıyla ilgilenmektedir. Kültürün eleştirel bir ekonomi politik için medyanın gelişmesi, şirket menziline genişlemesi, metalaştırma ve devlet/hükümet müdahalesinin değişen rolü olmak üzere dört farklı tarihsel sürece özel bir önem atfedilmektedir. İletişimin ekonomi-politiği için temel soru, kültürel üretim ve dağıtım üzerinde kontrol uygulayan güçlerin etkinlik alanlarındaki değişimlerin kamsal alanı nasıl sınırlandırdığını veya özgürleştirdiğini araştırmaktır. Bu noktada iki temel konu üzerinde durulmaktadır: Birincisi, bu tür kurumların mülkiyet yapısının ve etkinlikler üzerindeki kontrolünün yarattığı sonuçlardır. İkincisi de devlet düzenlemesi ile iletişim kurumları arasındaki ilişkinin içeriğidir (Golding ve Murdock, 1997: 55-62).

Medyanın mülkiyet yapısındaki değişimlerin sonuçlarından biri, medya kurumlarının ait oldukları dev kartellerin etkinliklerini araştırmaktan veya eleştirmekten kaçınmaları şeklinde ortaya çıkmaktadır. Medyanın mülkiyet yapısındaki değişimler, medyanın hükümetle ilişkilerini de etkilemektedir. Medya kartelleri, hükümet üzerinde popüler bir denetim kaynağı olmaktan çok, devlet üzerinde dolaylı etkide bulunan başat ekonomik güçlerin araçlarından biri haline gelmektedir. Medyanın kapitalizmle bütünleşmesi, sermayeyi destekleyen söylemlerin onaylanması sürecini beraberinde getirmektedir (Curran, 1997: 148-149). Amerikan medyasında haber üretiminin ekonomi politikini inceleyen ve eleştirel ekonomi-politik yaklaşımının önemli bir temsilcisi olan Chomsky'ye göre (2002: 12-16), medyayı devlet-şirket bağının gereksinimlerine uyum sağlamaya iten pek çok neden bulunmaktadır. İktidarla çatışmaya girmek zor bir iştir. Bunun için kanıtların ve iddiaların çok güçlü olması ve eleştirel bir çözümlenme yapılması gerekmektedir. Chomsky'nin Edward Herman ile birlikte geliştirdiği "propaganda modeli"ne göre, medya, haberlerin ve çözümlenmelerin

çatısını yerleşik ayrıcalıkları destekleyen bir çerçevede kurarak ve bu doğrultuda her türlü tartışmayı sınırlayarak birbiriyle sıkı sıkıya kaynaşmış olan devletin ve şirketin çıkarlarına hizmet etmektedir. Propaganda modelinin temel sorunsalı; konuların seçimi, dile getirilmesine izin verilen düşünceler yelpazesi, haberciliğe ve yorumlara kılavuzluk eden tartışılmaz öncüller ile belirli bir dünya görüşünün sunulmasında zorunlu tutulan genel çerçevedir.

Kültürel çalışmalar ve ekonomi politik arasındaki ayrımın yapay olduğunu ve medya ve iletişim çalışmalarının her iki gelenekten de esinlenerek geliştirilebileceğini savunan Kellner (2008: 147-157), kültürel çalışmalarda ekonomi-politikten uzaklaşmanın karşısında kültürel çalışmalar için ne tür bir ekonomi politinin yararlı olacağını tartışmıştır. Buna göre, ekonomi ve politik kavramlarına yapılan göndermeler, kültürün üretim ve dağıtımının devlet, ekonomi, toplumsal ilişki ve pratikler ile medya gibi örgütler arasındaki ilişkilerden meydana gelen özgül bir ekonomik sistem içinde yer aldığına, kültürün yöneten-yönetilen ilişkisi içinde üretildiği ve bu nedenle var olan güç yapılarını yeniden ürettiği veya onlara karşı direndiği gerçeğine dikkat çekmektedir. Medya kültürü ürünlerini onları şekillendiren üretim sistemi ve toplumsal yapı içinde konumlandırmak, bu ürünlerin yapılarını ve anlamlarını aydınlatmada oldukça önemlidir. Medya kültürü, kapitalist değerleri kapsayıcı bir biçimde desteklemekte, aynı zamanda farklı ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ve toplumsal gruplar arasında yoğun bir mücadele alanı yaratmaktadır. Medya metinlerinin kodlanmasına dair bir çözümleme, bu ürünlerin geliştirildiği üretim sisteminin incelenmesiyle birlikte anlam kazanacaktır.

2. "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" Haberlerinin Medyada Sunumu

2.1. Yöntem

"1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" örneği üzerinden medyanın işçi sınıfı kimliğine bakışını ve farklı ideolojik yönelimlere sahip gazetelerin haber sunumlarındaki farklılaşmayı göstermek amacıyla Milliyet, Vatan, Zaman ve Cumhuriyet gazeteleri ile Bianet haber sitesi örneklem olarak alınmıştır. Milliyet ve Vatan gazeteleri liberal/ana akım haber medyasını, Zaman gazetesi muhafazakâr-İslâmcı haber medyasını, Cumhuriyet gazetesi Kemalist ve merkez sol haber medyasını, Bianet haber sitesi ise yerleşik ve kurumsallaşmış siyaseti açıkça reddeden veya ona meydan okuyan ve geleneksel iletişim araçlarına karşıt bir konum alan (Mutlu, 2004: 35) alternatif medyayı temsil etmesi nedeniyle seçilmiştir.

AKP'ye karşı muhalif bir yayın politikası izleyen Cumhuriyet gazetesi, AKP'nin ekonomik ve toplumsal politikalarını eleştirmektedir. Siyasî yelpazenin solunda durduğunu belirten gazetenin kendine özgü bir sol tanımı ürettiği görülmektedir. Milliyet gazetesi; 1 Mayıs eylemlerini marjinal olarak algılamakta, 1 Mayıs eylemcileri ile eyleme katılmayan işçileri aynı kefeye koymadığını göstermekte ve 1 Mayıs'a, işçi ve emek haklarının ötesinde radikal siyasi görüş gruplarının gösteri alanına dönüşmesi riski taşıması nedeniyle, temkinli yaklaşmaktadır. Zaman gazetesi ise İslâmî sermayenin medyaya yönelmesinin bir örneğidir. Zaman'da sendika, işçi sınıfı gibi konular fazla işlenmemekte, sendika haberlerine ayrılmış ayrı bir bölüm bulunmamaktadır (Özerkan, 2009). "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" örneğinde işçi sınıfının medyadaki temsilini tartışan bu çalışmada, gerekli veriler içerik çözümlemesi yöntemiyle elde edilmiş ve nitel çözümlemeler yapılmıştır. İdeolojik içerik çözümlemesi yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, haberlerde öne çıkan temalar ve aktörler incelenmiştir. Araştırma kapsamında, "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" ile ilgili olarak 2 Mayıs 2012 tarihli haberler ele alınmıştır.

2.2. Bulgular ve Değerlendirme

Bu bölümde, 2 Mayıs 2012 tarihli Milliyet, Zaman, Vatan ve Cumhuriyet gazeteleri ile Bianet

haber sitesinde "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" ile ilgili haberler, haber sayıları, temaların ve aktörlerin niceliksel dağılımı ve işçi haklarına vurgu açısından tekrarlanan anahtar sözcüklerin sıklığı yönünden incelenmiştir. Çalışma kapsamında üç çözümleme kategorisi oluşturulmuştur. Birinci kategoride gazetelerde ve Bianet'te "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" ile ilgili olarak yapılan haberlerin sayısı belirlenmiştir. İkinci kategoride, haberlerde hangi aktörlerin ön plana çıkarıldığı ve görüşlerine yer verildiği ortaya koyulmuştur. Bu aktörler; politikacılar, sendika temsilcileri ve işçiler olarak gruplandırılmıştır. Son olarak ise haber metinlerinde işçi haklarına vurgu açısından tekrarlanan iş, işçi ve dayanışma gibi anahtar sözcüklerin tekrarlanan sayısına bakılarak sözcük seçimleri üzerinden haberde üretilen ideolojik anlamlar çözümlenmiştir.

Tablo 1. "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" Haberlerinin Niceliksel Dağılımı

<u>Yayın Organı</u>	<u>Haber Sayısı</u>
Milliyet	19
Zaman	11
Vatan	27
Cumhuriyet	38
Bianet	53
Toplam	148

"1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" hakkında yapılan haber sayıları Tablo 1'de gösterilmiştir. Toplamda 148 tane haber yayımlanmıştır. Tabloda da görüldüğü gibi, Bianet'teki haber sayısı diğerlerine göre daha fazladır. Konuyla ilgili çıkan haberlerin sayısına göre dağılımda bir sonraki sırada Cumhuriyet gazetesi gelmektedir. Vatan gazetesi 27 haberle üçüncü, Milliyet gazetesi 19 haberle dördüncü ve Zaman gazetesi de 11 haberle son sırada yer almaktadır. Bu dağılım, gazetelerin ideolojik konumlarıyla uyumlu bir görünüm içindedir. Liberal ve muhafazakâr medya, doğası gereği işçi haklarına ve sınıf ilişkilerine duyarsız bir yaklaşıma sahiptir. Sadece, haber sayıları bile bu tezi desteklemektedir.

Milliyet gazetesinde 2 Mayıs 2012 tarihinde, "1 Mayıs'ta her renk sokaktaydı" başlığı ile ana sayfadan verilen haberde, 1 Mayıs'ın kutlama ve şenlik yönünü ön plana çıkarmıştır. Başlıkta, her renkten insanın 1 Mayıs'ı kutladığını ima eden yazıya uygun olarak fotoğrafta ise türbanlı kadınlardan, sanatçılara kadar farklı toplum kesimlerine yer verilmiştir. Bu görüntülerde, 1 Mayıs'ın sınıfsal yönüne değil, daha çok her kesimi içine alan eğlence ve kutlama yönüne vurgu yapılmıştır. Ayrıca, İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya, Tokat ve Zonguldak'taki meydanlardan fotoğraflara yer verilmiştir.

Vatan gazetesi, 1 Mayıs'ta yaşanan gelişmelere toplam dört sayfa yer ayırmıştır. "Herkesin Bayramı" başlığı ile ana sayfadan verilen haberde Taksim Meydanı'nda geniş bir açıyla her kesimden insanın bulunduğu bir fotoğraf yayımlanmıştır. Burada, Milliyet gazetesi ile benzer bir yaklaşım görülmektedir. İşçi ve emek haklarına, hak ihlallerine, çalışma yaşamına ilişkin sorunlara yönelik bir vurgu yerine, bayram temalı bir başlık kullanılması apolitik ve nötr bir yaklaşıma işaret etmektedir. Ana akım medyayı temsil eden gazetelerde, "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" haberlerinin kutlama ve şenlik temasıyla sınırlandırıldığı, sınıf temelli haklara ve işçi-emek sorunlarına değinilmediği görülmüştür.

Zaman gazetesi 1 Mayıs'ta yaşanan gelişmelere birinci sayfada ve 16. sayfada olmak üzere toplam iki sayfa yer ayırmıştır. Taksim'deki kutlamalarda kullanılan bir pankart sloganı olan "1977'nin Faillerini Bulun" ibaresi başlıkta kullanılmıştır. Ayrıca, birinci sayfada 1 Mayıs kutlamalarına ve kutlamalardan kısa notlara yer verilmiştir. Bu notlarda, Çalışma Bakanı Faruk Çelik'in Ankara Tandoğan Meydanı'nda 1 Mayıs kutlamalarına katılması, kameralı polislerin görev başında olması ve Avrupa'nın içinde bulunduğu kriz gibi konular haber yapılmıştır. Egemen ideoloji perspektifiyle 1 Mayıs, güvenlik eksenli bir çerçeveye sunulmuş, Avrupa'daki krize atıf yapılarak Türkiye'deki ekonomik eşitsizlikler ve çalışma yaşamına ilişkin hak ihlalleri gündem dışında tutulmuştur.

Cumhuriyet gazetesi, "Zulme Karşı Omuz Omuza" haber başlığı ile 1 Mayıs haberlerine geniş yer vermiştir. Ana sayfada, "Tüm Yurtta Geniş Katılım" ve kendilerini "antikapitalist Müslüman" olarak tanımlayan bir gruba atfen "Onlar da Başkaldırdı" başlığını kullanmıştır. "Taksim, tek yürek" başlıklı haberde ise AKP hükümetinin emek politikalarını protesto eden kesimler habere konu edilmiştir. İşçi ölümlerine, 4+4+4 eğitim sistemine, sağlık alanında özelleştirmelere, kentsel dönüşüm politikalarına, doğanın talanına, kadın cinayetlerine ve birçok toplumsal soruna gösterilen tepkiye yer verilmiştir. Ayrıca, şehir tiyatrolarının özelleştirilmesi konusuna "Başrol Dayanışma" başlıklı haberde değinilmiştir. Bu tür toplumsal ve ekonomik sorunlar, egemen ideolojiyi temsil eden anaakım medyada gündeme getirilmemiştir. Cumhuriyet gazetesinde, "AKP'ye Protesto" başlığıyla AKP hükümetinin izlemiş olduğu politikalar eleştirilmiş ve Ankara Sıhhiye Medyanı'ndaki protesto gösterilerine polisin müdahalesi, "İşçilere yine biber gazı" başlığı ile verilmiştir.

Bianet haber sitesi, alternatif medya çizgisine uygun olarak, haber anlatısında işçi sınıfının mücadelesine ve haklarına, fazla çalışma saatlerine, çocuk işçi sorunlarına, sinema ve televizyon sektöründeki informal yapıya yer vermiş, ekonomik sistemin yarattığı olumsuzlukları eleştirmiş ve "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü"ne duyarlı bir yaklaşım göstermiştir. İşçi ölümleri, sağlık alanındaki özelleştirmeler, doğanın talan edilmesi gibi neoliberal ekonomi politikalarının yarattığı sorunlar haber başlıklarına ve içeriklerine yansıtılmıştır. "İşçi Bayramı'nda İşçiler Öldü" başlıklı haberde İstanbul'da ve Ankara'da meydana gelen iş kazaları sonucu ölen işçilerden bahsedilmektedir. "Taksim'e Katılmayanlar Tandoğan'da Bakan'ı Konuşturdular" başlıklı haberde ise, 1 Mayıs kutlamalarına Çalışma Bakanı'nın katılmasına KESK Başkanının gösterdiği tepki vurgulanmaktadır. Hükümet temsilcisinin katılımı, 1 Mayıs'ın temel ilkelerine aykırı bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Haberde Öne Çıkan Aktörlerin Dağılımına Göre 1 Mayıs

Aktörler	Milliyet	Zaman	Vatan	Cumhuriyet	Bianet	Toplam
Politikacılar	3	1	4	2	3	13
Sendika Temsilcileri	3	-	1	2	11	17
İşçiler	6	2	6	12	47	73
Diğer (polis, öğrenci, vb.)	2	4	4	6	5	21
Toplam	16	6	16	28	66	124

"1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" nde haberlerde öne çıkan aktörlerin dağılımı Tablo 2' de sunulmuştur. Haber metinlerinde durum tanımlayıcısı olarak görüşlerine öncelik verilen aktörler,

gazetelerin ideolojik konumlarıyla ve ürettikleri anlam biçimleriyle paralellik göstermektedir. Bianet'in haberlerinde işçiler ve sendika temsilcileri öne çıkarken, anaakım haber medyasını temsil eden gazetelerde işçiler ve sendika temsilcileri daha az yer almaktadır. Cumhuriyet'te durum tanımlayıcısı olarak işçi sınıfına daha çok yer verilmiş, "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" işçi sınıfının sorunları çerçevesinde ele alınmıştır. Zaman ise işçilerin en az temsil edildiği gazete olmuştur.

Tablo 3. İşçi Haklarına Vurgu Açısından 1 Mayıs

Anahtar Kelimeler	Milliyet	Zaman	Vatan	Cumhuriyet	Bianet
Emek	14	2	8	21	45
İş-İşçi	39	13	18	43	38
Özgürlük	2	1	9	16	15
Dayanışma	7	2	6	9	20
Toplam	62	18	41	89	118

İşçi hakları, emek, dayanışma gibi kavramlar üzerinden haber metninde kurulan anlam yapılarını çözümlenmek mümkündür. Kavram olarak iş, işçi, emek, özgürlük ve dayanışma vurgusu en yoğun olarak Cumhuriyet ve Bianet'te karşımıza çıkmaktadır. Milliyet, Vatan ve Zaman gazetelerinde de iş-işçi kavramları nicelik olarak yer almakla birlikte, kullanıldığı bağlam önemlidir. Egemen ideoloji içinde kalarak iş-işçi kavramları daha çok sınıfsal bir vurguyla değil, "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü"nü renklendiren bir unsur olarak ele alınmıştır. Emek dünyasına ilişkin hak arayışları, neoliberal ekonomi politikaları sonucunda işçi sınıfının ve tüm çalışan sınıfların yaşadığı sorunlar, anaakım haber medyasının temel ilgi alanının dışında kalmaktadır.

Sonuç

Hiper-kapitalizm, sosyal güvenlik programlarının koruması altında bulunan emek gücü üzerinde bir tehdit oluşturmaktadır. Neoliberal politikaların refah devletine ve emeğe yönelik düzenlemeleri sonucunda gelir eşitsizliği artmıştır. Bu dönemde grevler başarısız olmuş ve sendikaların gücü kırılmıştır (Fisk, 2012). Sendikal hak ve özgürlüklerin kısıtlandığı, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanının piyasaya açıldığı, eğitim ve sağlık alanında hizmet üretiminin ticarileştiği ve işçi sınıfının tüm kazanımlarını yitirdiği neoliberalizm sürecinde işçi sınıfının bir simgesi olan "1 Mayıs"ın medyadaki sunumu, sınıf ilişkilerinin ve işçi haklarının günümüzde geldiği noktayı göstermesi açısından önemli bir veri sunmaktadır. İşçi sınıfının birlik, mücadele ve dayanışma günü olan "1 Mayıs" günü, üretim araçları üzerinde mülkiyet hakkı bulunan burjuva sınıfına ve emek sömürsüne karşı işçi sınıfının verdiği mücadelenin sonunda kazanılan hakların bir simgesi olarak tüm dünyada ve ülkemizde kutlanmaktadır. Sınıf hareketiyle özdeşleşmesi nedeniyle "1 Mayıs"lar, devlet ve işçi sınıfı arasında bir gerilim yaratmış ve siyasî şiddete sahne olmuştur. Sol siyasete eklenen "1 Mayıs"ın medyada temsil edilme biçimi, anaakım medyanın ve sınıf kavramının medyada nasıl ele alındığını ve anaakım/egemen medyanın sınıf kimliği konusundaki yanlılığını göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Medya, egemen ideolojinin yayılmasında ve ideolojik güç olarak eşitsizliğin yeniden üretiminde kitleler üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Bu çalışmada ortaya çıkan tabloya göre; alternatif

medyayı temsil eden Bianet ile sosyal demokrat çizgideki Cumhuriyet gazetesi, egemen medyadan farklı olarak, işçi sınıfının sorunlarını ve neoliberalizmin çalışan sınıflar üzerindeki olumsuz etkilerini yansıtmıştır. Sermaye medyası ise "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü"nü kutlama ve şenlik yönüne vurgu yapmış, ekonomik ve toplumsal anlamına ve sınıfsal boyutuna yer vermemiştir. Haber içeriği, toplumdaki mülkiyet ve iktidar ilişkilerinden bağımsız değildir. Bu çalışmada, egemen medyanın, işçi kesiminin ekonomik haklarını, hak arama biçimlerini ve kapitalist sistemin yarattığı eşitsizlik sorununu demokrasi çerçevesinin dışında tuttuğu ve toplumdaki iktidar odaklarının ideolojisini yeniden ürettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynakça

Benlisoy, Foti (2012). " 'İdeolojisi' bir 1 Mayıs mı?", http://www.sendika.org/yazi.php?yazi_no=44668. Erişim Tarihi: 05.08.2012.

Chomsky, Noam (2002). Medya Gerçeği, Abdullah Yılmaz-Osman Akinhay (çev.), İstanbul: Everest.

Curran, James (1997). "Medya ve Demokrasi: Yeniden Değer Biçme." Medya, Kültür, Siyaset, Süleyman İrvan (der.) içinde. Ankara: Ark.

Çelik, Aziz ve Aydın, Zafer (2007). "Gelenekten Geleceğe 1 Mayıs: 1886-2007", http://www.kristalis.org.tr/aa_dokuman/1_mayis_gelenekten_gelecege_2006.doc. Erişim Tarihi: 25.05.2012.

Dursun, Çiler (2004). "Türkiye'de İşçi Sınıfı Kimliğinin Medyada Temsili: 1970-1997", Haber, Hakikat ve İktidar İlişkisi, Çiler Dursun (der.) içinde. Ankara: Elips. 309-353.

Foner, Philip S. (1986). May Day: A Short History of the International Workers' Holiday 1886-1986, US: International Publishers Co.

Golding, Peter ve Murdock, Graham (1997). "Kültür, İletişim ve Ekonomi Politik", Medya, Kültür, Siyaset, Süleyman İrvan (der.) içinde. Ankara: Ark.

Fisk, Catherine L. (2012). "Law and the Evolving Shape of Labor: Narratives of Expansion and Retrenchment." Law, Culture and the Humanities. <http://ch.sagepub.com/content/early/2012/07/31/1743872112451016>, 01.08.2012: 1-13.

Hall, Stuart (1999). "İdeolojinin Yeniden Keşfi: Medya Çalışmalarında Baskı Altında Tutulanın Geri Dönüşü", Medya, İktidar İdeoloji, Mehmet Küçük (der.) içinde. Ankara: Ark.

Hardt, Hanno (1999). "Eleştirelin Geri Dönüşü ve Radikal Muhalefetin Meydan Okuyuşu: Eleştirel Teori, Kültürel Çalışmalar ve Amerikan Kitle İletişimi Araştırması", Medya, İktidar İdeoloji, Mehmet Küçük (der.) içinde. Ankara: ark.

Kellner, Douglas (2008). "Ayrımın Üstesinden Gelmek: Kültürel Çalışmalar ve Ekonomi-Politik", İletişim Çalışmalarında Kırılmalar ve Uzlaşmalar, Sevilay Çelenk (der.) içinde. Ankara: DeKi.

Kendall, Diana (2005). Framing Class: Media Representations of Wealth and Poverty in America. USA: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

Miller, David (2002). "Media Power and Class Power: Overplaying Ideology." Socialist Register Vol. 38: 245-264.

Mutlu, Erol (2004). İletişim Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat.

Özerkan, Şengül (2009). Haber Analiz ve Arşiv İncelemeleriyle Türkiye'de 9 Gazete, Şengül Özerkan (ed.). Ankara.: Nobel.

Rhodes, James (2011). "Fighting for "Respectability": Media Representations of the White, "Working-Class" Male Boxing "Hero." Journal of Sport and Social Issues 35(4): 350 –376.

Rollings, Jerry (1983). "Mass Communications and the American Worker." The Critical Communication Review. Volume I: Labor, The Working Class, and the Media, Vincent Mosco and Janet Wasko (eds.), Norwood, New Jersey: Ablex Publishing Co.

Sertlek, Tufan (2002). "Küreselleşmenin Emekçiler Üzerindeki Etkileri.", Yoksulluk, Şiddet ve İnsan Hakları. Yasemin Özdek (ed.) içinde. Ankara: TODAİE: 317-337.

Teixeira, Ruy and Abramowitz, Alan (2008). "The Decline of the White Working Class and the Rise of a Mass Upper Middle Class." Brookings Working Paper, http://www.brookings.edu/~media/research/files/papers/2008/4/demographics%20teixeira/04_demographics_teixeira.pdf. Erişim Tarihi: 13.04.2013.

Wayne, Mike (2009). Marksizm ve Medya Araştırmaları: Anahtar Kavramlar, Çağdaş Eğilimler, Barış Cezar (çev.). İstanbul: Yordam.

Bianet, <http://bianet.org/>. Erişim Tarihi: 02.05.2012.

KESK'in Sesi (2012). <http://www.kesk.org.tr>, Sayı: 78, Nisan 2012, Erişim tarihi: 05.08.2012.

TEKGIDA-İŞ Sendikası (2012). Türkiye'de Ağır Bedellerin Ödendiği 1 Mayıs Tarihçesi, <http://www.tekgida.org.tr>. 29.04.2012. Erişim tarihi: 07.08.2012.

Ekler

EK 1: 2 Mayıs 2012 Tarihli Milliyet Gazetesi 1. Sayfası

EK 2: 2 Mayıs 2012 Tarihli Vatan Gazetesi 1. Sayfası

EK 3: 2 Mayıs 2012 Tarihli Zaman Gazetesi 1. Sayfası

EK 4: 2 Mayıs 2012 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 1. Sayfası

Milliyet

2 Mayıs 2012 Çarşamba 50 Kr
KİTÇ satış fiyatı 1.5 TL

GEMİDE İSYAN

Sıyer Bakanlar Suat Kılıç, Federasyonun iktidarları
Bu seçimde yeni partilerden demeriz. Ancak 19 gün önce İYİ Parti'nin başkanı Recep Tayyip Erdoğan, Mustafa Kemal Atatürk'ün vasiyetiyle Türkiye'nin başkanı olacak. Erdoğan'ın iktidarı, Mustafa Kemal Atatürk'ün vasiyetiyle Türkiye'nin başkanı olacak. Erdoğan'ın iktidarı, Mustafa Kemal Atatürk'ün vasiyetiyle Türkiye'nin başkanı olacak.

Türkiye 1 Mayıs'ı bayram gibi kutladı. Sokağa huzur hakimdi. Herkes pankartıyla sloganıyla türküsüyle konuştu...

1 Mayıs'ta her renk sokaktaydı

HIRSIZ MÜSLÜMAN İSTEMİYORUZ
İnşallah sosyalizm gelecektir. Müslümanlar sosyalizm için çıkmışlardır. Sosyalizm gelecektir. Müslümanlar sosyalizm için çıkmışlardır.

ŞİKE HAKİMİNİN ÖZEL KONUĞU

Çağlayan'da şike davasını izlerken ilginç bir olaya tanık oldum. Mahkeme üyeleri tutuklu-sanki İbrahim Eskiöğül'nün 18 yaşındaki down sendromlu yeğeniyle birlikte ağırladılar...

Büyükşehir için yeni oy sistemi

Hükümet beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

Göreceksiniz Behzat Ç. yakında kalkacak

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

S&P Türkiye'nin notunu düşürdü

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

Basın hâlâ kısmen özgür

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

Kalbimde Sinem var

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

Perde bu kez yasta

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

İÇERİDE HAVA ÇOK GERGİN!

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

3 SAAT 10 DAKIKA BAS BAŞA

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

İNGİLTERE BU KASABAYI KONUSUYOR

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

Kimler geldi kimler geçti

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

Çokuk gelin olmamak için 1 Mayıs'ta bura davam...

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

James Bond bir Türk kadınıyla flört etti mi?

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

Bölünmüş işçiler

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

Ankara'da Bakan sürprizi

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

CHIPPING NORTON

Beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor. Bu kararın ardından beşinci kez 294 çıkararak özel belediyelerin 'Yasa'ya birleştirilmesini amaçlıyor.

